

Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Τα άλογα που χορεύουν

Χάρων ό Λαμψακηνός, Ώροι Λαμψακηνών
(Διασκευή: Γ. Ξενής)

Συγγραφική ομάδα:

Δρ Σταύρος Σταύρου, Φιλολόγος, Β.Δ. Α'

Δρ Καλλιόπη Χριστοφόρου Πούγιουρου, ΕΜΕ Φιλολογικών Μαθημάτων

Φωτεινή Παύλου, Φιλολόγος

Κωνσταντίνα Λουτσίου, Σύμβουλος Φιλολογικών Μαθημάτων

Δρ Φωτεινή Θεοδούλου, Σύμβουλος Φιλολογικών Μαθημάτων

Σχεδιασμός, Μορφοποίηση, Ηλεκτρονική παρουσίαση:

Δρ Φωτεινή Θεοδούλου, Σύμβουλος Φιλολογικών Μαθημάτων

Σχεδιασμός χάρτη (σελ. 3)

Νέδη Κυριάκου, Γ1, Παγκύπριον Γυμνάσιον

Ανάγνωση αρχαιοελληνικού κειμένου:

Δρ Φωτεινή Θεοδούλου, Σύμβουλος Φιλολογικών Μαθημάτων

Μουσική – Ηχητικά Εφέ:

Ιάκωβος Πάρπας, Καθηγητής Μουσικής

Συντονισμός – Εποπτεία:

Δρ Καλλιόπη Χριστοφόρου Πούγιουρου, ΕΜΕ Φιλολογικών Μαθημάτων

Επιστημονική εποπτεία:

Γιώργος Α. Ξενής, Καθηγητής Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Επιστημονικός Συνεργάτης του μαθήματος των Αρχαίων Ελληνικών

Υπεύθυνοι του μαθήματος των Αρχαίων Ελληνικών:

Δρ Καλλιόπη Χριστοφόρου Πούγιουρου, ΕΜΕ Φιλολογικών Μαθημάτων

Δρ Σιμάκης Συμεού, ΕΜΕ Φιλολογικών Μαθημάτων

Μάρω Μελανίδου, ΕΜΕ Φιλολογικών Μαθημάτων

©Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας

Διεύθυνση Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης

2023

Τα άλογα που χορεύουν

Ο Χάρων από τη Λάμψακο στο έργο του *Ωροι Λαμψακηνῶν* (δηλαδή χρονικό των κατοίκων της Λαμψάκου) αναφέρει την ακόλουθη ευχάριστη διήγηση.

Βισάλται εἰς Καρδίαν ἐστρατεύσαντο καὶ ἐνίκησαν. ἡγεμῶν δὲ τῶν Βισαλτῶν ἦν Νάρις.

οὗτος δὲ παῖς ὢν ἐν τῇ Καρδίᾳ ἐπράθη καὶ τινι Καρδιανῶ δουλεύσας, κουρεὺς ἐγένετο. Καρδιανοῖς δὲ λόγιον ἦν ὡς Βισάλται ἀφίξονται ἐπ' αὐτούς, καὶ πυκνὰ περὶ τούτου διελέγοντο ἐν τῷ κουρείῳ καθήμενοι. καὶ Νάρις ἀποδράς ἐκ τῆς Καρδίας εἰς τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα καὶ ἀποδειχθεὶς ἡγεμῶν ὑπὸ τῶν Βισαλτῶν, τοὺς Βισάλτας ἐστειλεν ἐπὶ τοὺς Καρδιανούς.

Βισάλτες:

Αρχαῖος λαὸς τῆς ἀνατολικῆς Μακεδονίας κοντὰ σὴν περιοχὴ τοῦ ποταμοῦ Στρομόνα.

Καρδία:

Ἡ σημερινὴ Καλλιπολι (Ελλάσποντος).

Βρισκόταν σχεδόν ἀπέναντι ἀπὸ τὴ Λάμψακο.

οἱ δὲ Καρδιανοὶ τοὺς ἵππους ἐδίδασκον ἐν τοῖς συμποσίοις ὀρχεῖσθαι ὑπὸ τῶν αὐλῶν, καὶ ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν ἰστάμενοι, τοῖς προσθίοις ποσὶν ὠρχοῦντο, εἰ ἐγίνωσκον τὰ αὐλήματα.

ταῦτ' οὖν ἐπιστάμενος ὁ Νάρις ἐκτῆσατο ἐκ τῆς Καρδίας αὐλητρίδα, καὶ ἀφικομένη ἢ αὐλητρίς εἰς τοὺς Βισάλτας, ἐδίδαξε πολλοὺς αὐλητάς· μετὰ τῶν αὐλητῶν τούτων Νάρις στρατεύεται ἐπὶ τὴν Καρδίαν.

καὶ ὅτε ἡ μάχη ἤρξατο, ἐκέλευσεν τοὺς αὐλητάς αὐλεῖν τὰ αὐλήματα ὅσα οἱ ἵπποι τῶν Καρδιανῶν ἐγίνωσκον. καὶ ἐπεὶ ἤκουσαν οἱ ἵπποι τοῦ αὐλοῦ, ἴσταντο ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν καὶ πρὸς ὀρχησμὸν ἐτρέποντο. τῶν δὲ Καρδιανῶν ἡ ἰσχὺς ἐν τῇ ἵππῳ ἦν, καὶ οὕτως ἐνικήθησαν.

Χάρων ὁ Λαμψακηνός, *Ωροι Λαμψακηνῶν*

(Διασκευή: Γ. Ξενῆς)

Δραστηριότητες

Σύμβολα:

Προφορικά

Απάντηση στα Αρχαία Ελληνικά

1. Ποιο υποθέτεις ότι είναι το περιεχόμενο του κειμένου, με βάση τον τίτλο του; Χορεύουν τα άλογα; 🗣️

2. Βισάλται εις Καρδίαν έστρατεύσαντο και ένίκησαν.

α. Σημείωσε στον χάρτη της προηγούμενης σελίδας την πορεία της εκστρατείας.

β. Ποιοι επιτέθηκαν σε ποιους και ποιοι νίκησαν; 🗣️

γ. Με ποιες λέξεις δηλώνεται η εχθρική κατεύθυνση προς τη συγκεκριμένη πόλη; Υπογράμμισέ τες στο κείμενο.

3. ήγεμών δέ τών Βισαλτών ήν Νάρις.

α. Ποιο πρόσωπο αναφέρεται και ποια ήταν η ιδιότητά του; 🗣️

β. Πόσο σημαντικό πρόσωπο στην ιστορία μας αναμένουμε να είναι; 🗣️

4. οὔτος δέ παῖς ὦν έν τῇ Καρδίᾳ έπράθη και τινι Καρδιανῶ δουλεύσας, κουρεῦς έγένετο.

α. Οὔτος: τι μέρος του λόγου είναι; →

Σε ποιο όνομα αναφέρεται, ποιο όνομα αντικαθιστά; →

β. Όσα λέγονται εδώ έγιναν κατά την εκστρατεία ή πριν από αυτήν; →

Άρα, ποια αφηγηματική τεχνική εντοπίζεις εδώ, σε σχέση με τον χρόνο;

→

γ. Σε ποια ηλικία του Νάρη μεταφερόμαστε; 🏛️ →

δ. Τι συνέβη σε αυτόν; Εντόπισε το ρήμα. 🏛️ →

Το ρήμα είναι *πιπράσκω, πιπράσκομαι*.

- Πώς λέγεται ο χώρος όπου πωλούνται τα καύσιμα; →
- Άρα, το ρήμα *πιπράσκω* σημαίνει: →
- Το θέμα του ρήματος υπάρχει και σε λέξεις όπως *δημοπρασία, μεταπράτης* (=έμπορος).

ε. Πῆ (=πού) ἐπράθη ὁ Νάρις; →.....

στ. Ποιο προηγείται χρονικά, το *ἐπράθη* ή το *δουλεύσας*; →

ζ. Τι μπορεί να σημαίνει η αρχαιοελληνική φράση *δουλεύω τινί*;

η. Άλλες λέξεις στα Νέα Ελληνικά από το ρήμα *δουλεύω* με την αρχαιοελληνική του σημασία; →

θ. Ασκούσε κάποια τέχνη ως δούλος ο Νάρις;

5. *Καρδιανοῖς δὲ λόγιον ἦν ὡς Βισάλται ἀφίξονται ἐπ’ αὐτούς, καὶ πυκνὰ περὶ τούτου διελέγοντο ἐν τῷ κουρείῳ καθήμενοι.*

α. Εδώ γίνεται λόγος για κάποιο χρησμό (λόγιον). Σε ποιους δόθηκε και τι έλεγε αυτός ο χρησμός;

β. Γιατί ὡς και όχι ὅτι; Μελέτησε τον κανόνα του Συντακτικού (σελ. 146-147), που παρατίθεται στο πιο κάτω πλαίσιο, και απάντησε με βάση το κείμενο.

Οι ειδικές προτάσεις εισάγονται με τους ειδικούς συνδέσμους:

α) ὅτι, όταν δηλώνουν κρίση αντικειμενική

β) ὡς, όταν δηλώνουν κρίση υποκειμενική.

γ. ἀφίξονται: ποια λέξη της Ν.Ε. σας θυμίζει;

Εδώ, αν λάβουμε υπόψη και τα προηγούμενα, έχει την έννοια του *φτάνω*;

δ. Ἐπὶ τίνος ἀφίξονται οἱ Βισάλται;

ε. Τίνες διελέγοντο (δηλ. συζητούσαν);

στ. (Καρδιανοί) *περὶ τούτου διελέγοντο*. Για ποιο πράγμα μιλούσαν οι Καρδιανοί; Ποιαν λέξη αντικαθιστά η αντωνυμία *τούτου*;

ζ. Πῆ (=πού) διελέγοντο; 🧠

η. Σπανίως διελέγοντο; 🧠

Συνεπώς, το διελέγοντο σε ποιον χρόνο βρίσκεται; 🧠

θ. Τα *κουρεία* ήταν χώροι συνάντησης των φλύαρων ανθρώπων. Μάθαιναν και διέδιδαν τα σκάνδαλα της εποχής τους! Γίνεται και σήμερα κάτι ανάλογο; Σε ποιους χώρους; 🧠

6. Με βάση το κείμενο που συζητήσαμε ως τώρα, σημείωσε αν είναι ορθές (Ο) ή λανθασμένες (Λ) οι ακόλουθες προτάσεις.

(α) Ο Νάρις έγινε αρχηγός των Καρδιανών.	
(β) Ο Νάρις ήταν Καρδιανός.	
(γ) Όταν ήταν παιδί, ο Νάρις πιάστηκε δούλος από τους Καρδιανούς.	
(δ) Σύμφωνα με τον χρησμό, ο Νάρις θα γινόταν πολύ καλός κουρέας.	
(ε) Οι Καρδιανοί συζητούσαν συχνά για το ενδεχόμενο να τους επιτεθούν οι Βισάλτες.	

7. καὶ Νάρις ἀποδράς ἐκ τῆς Καρδίας εἰς τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα καὶ ἀποδειχθεὶς ἡγεμῶν ὑπὸ τῶν Βισαλτῶν, τοὺς Βισάλτας ἔστειλεν ἐπὶ τοὺς Καρδιανούς.

α. Υπογράμμισε τους τρεις (3) ρηματικούς τύπους της πιο πάνω περιόδου και τοποθέτησέ τους στην ακόλουθη γραμμή του χρόνου.

β. Ποιο είναι το υποκείμενο όλων αυτών των ρηματικών τύπων; →

γ. Ποια φράση δηλώνει απομάκρυνση από τόπο; →

δ. Ποια φράση δηλώνει κατεύθυνση προς κάποιον τόπο; →

ε. Τι άλλο είδαμε προηγουμένως (στη δραστηριότητα 2) να δηλώνει η ίδια πρόθεση;
→

στ. Κύκλωσε τις λέξεις που δηλώνουν λαούς.

ζ. Θυμάστε ποια ιδιότητα είχε ο Νάρης; →
Πώς την απέκτησε; →

Το ρήμα ἀποδείκνυμαι = αναδεικνύομαι (ὑπό+γενική= ποιητικό αίτιο).

η. Το ρήμα ἔστειλεν: Προσοχή! Εδώ έχουμε ένα ρήμα που ενώ στα Αρχαία και στα Νέα Ελληνικά είναι ίδιο, έχει διαφορετική σημασία. Το ἔστειλεν (στέλλω) αρχικά σήμαινε «προετοιμάζω». Στη συνέχεια πήρε τη σημασία που έχει και σήμερα, «στέλνω».

Στο κείμενό μας, ποια σημασία νομίζεις ότι έχει; →

θ. Τίνας ἔστειλε καὶ ἐπὶ τίνας; →

8. οἱ δὲ Καρδιανοὶ τοὺς ἵππους ἐδίδασκον ἐν τοῖς συμποσίοις ὀρχεῖσθαι ὑπὸ τῶν αὐλῶν, καὶ ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν ἰστάμενοι, τοῖς προσθίοις ποσὶν ὠρχοῦντο, εἰ ἐγίγνωσκον τὰ αὐλήματα

α. Ποια εικόνα αποδίδει αυτό που έκαναν τα άλογα;

(i)

(ii)

β. Ποιαν ιδιαίτερη συνήθεια είχαν οι Καρδιανοί; 🗨️

Σας προκαλεί εντύπωση; Σας φαίνεται παράξενο; 🗨️

γ. Τι ρηματικός τύπος είναι το ὀρχεῖσθαι; →

{ Ποιο είναι το υποκείμενο του ἐδίδασκον; →

{ Ποιο είναι το υποκείμενο του ὀρχεῖσθαι; →

Αρα τι είδους σύνταξη έχουμε; →

δ. Ποιος χρόνος χρησιμοποιείται και γιατί; →

ε. Αντιστοίχισε, τώρα, τις αρχαίες φράσεις με την απόδοσή τους στα Νέα Ελληνικά και βάλε το κείμενο στη σωστή σειρά, ώστε να βρεις το έθιμο των Καρδιανών!

Αρχαίο κείμενο		Απόδοση στα Νέα Ελληνικά
1. οἱ δὲ Καρδιανοὶ τοὺς ἵππους ἐδίδασκον ἐν τοῖς συμποσίοις ὀρχεῖσθαι ὑπὸ τῶν αὐλῶν,		α. χόρευαν με τα μπροστινά πόδια
2. καὶ ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν ἰστάμενοι		β. Οι Καρδιανοί μάθαιναν στα άλογα να χορεύουν στα συμπόσια με τη μουσική των αυλών.
3. τοῖς προσθίοις ποσὶν ὠρχοῦντο		γ. εφόσον ήξεραν τη μουσική.
4. εἰ ἐγίγνωσκον τὰ αὐλήματα.		δ. και ενώ στέκονταν στα πισινά τους πόδια

στ. Ποιο από τα ακόλουθα σύμβολα θα έβαζες μεταξύ των λέξεων του πλαισίου;

+ ≠ ≥ - χ % =

ὀπισθίων προσθίους

ζ. Αναγνωρίζεις ποια λέξη κρύβεται στο ποσίν; Διάλεξε το σωστό!

i. το πόσιμο (νερό) ii. το ποσό (των χρημάτων) iii. τα (αυγά) ποσέ iv. το πόδι

η. Γράψε λέξεις στα Νέα Ελληνικά που έχουν την ίδια ρίζα με τα ακολουθα:

i. προσθίους →

ii. ποσίν →

9. Ο Νάρης, αφού έζησε πολλά χρόνια στην Καρδία, γνώριζε το έθιμο των Καρδιανών. Αν ήσουν εσύ ο έξυπνος Νάρης και είχες την πιο πάνω πληροφορία, τι θα έκανες; 🧠

Ανακάλυψε στο ακόλουθο απόσπασμα αυτό που έκανε ο Νάρης!

10. Ταῦτ' οὖν ἐπιστάμενος ὁ Νάρης ἐκτήσατο ἐκ τῆς Καρδίας αὐλητρίδα, καὶ ἀφικομένη ἢ αὐλητρὶς εἰς τοὺς Βισάλτας, ἐδίδαξε πολλοὺς αὐλητάς· μετὰ τῶν αὐλητῶν τούτων Νάρης στρατεύεται ἐπὶ τὴν Καρδίαν.

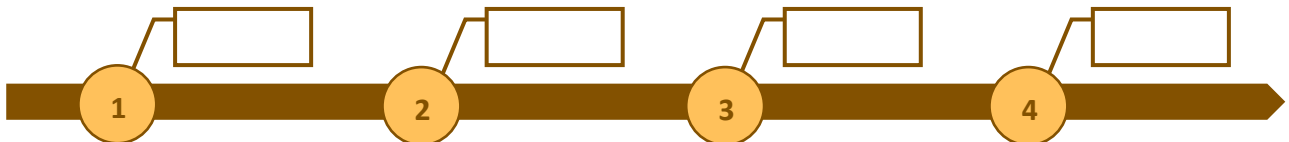
α. Βάλε τώρα στη σειρά αυτά που έκανε ο Νάρης:

i. Η αυλητρίδα έφτασε στους Βισάλτες.

ii. Ο Νάρης έκανε εκστρατεία εναντίον της Καρδίας με τους αυλητές.

iii. Η αυλητρίδα δίδαξε σε πολλούς την τέχνη του αυλού.

iv. Ο Νάρης πήρε ως δούλα μια αυλητρίδα από την Καρδία.

β. Αὐλητρὶς: ποιες λέξεις με την ίδια ρίζα είδαμε προηγουμένως;

→

Αν ήταν άντρας, πώς θα τον έλεγε; →

γ. Αφικομένη (ἀφικνοῦμαι): Έχει εδώ την ίδια σημασία, όπως προηγουμένως στο κείμενο (στη δραστηριότητα 5γ - επιτίθεμαι); →

δ. μετὰ τῶν αὐλητῶν: τι δηλώνει ο εμπρόθετος προσδιορισμός;

Διάλεξε το σωστό! → i. χρόνος ii. αιτία iii. συνοδεία

ε. Τι διαφορά έχει το ρήμα *στρατεύεται* σε σχέση με όλα τα ρήματα που είδαμε προηγουμένως; →

Πώς λειτουργεί στο κείμενο; →

11. *καὶ ὅτε ἡ μάχη ἤρξατο, ἐκέλευσεν τοὺς αὐλητὰς αὐλεῖν τὰ αὐλήματα ὅσα οἱ ἵπποι τῶν Καρδιανῶν ἐγίνωσκον. καὶ ἐπεὶ ἤκουσαν οἱ ἵπποι τοῦ αὐλοῦ, ἴσταντο ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν καὶ πρὸς ὄρχησμον ἐτρέποντο. τῶν δὲ Καρδιανῶν ἡ ἰσχὺς ἐν τῇ ἵππῳ ἦν, καὶ οὕτως ἐνικήθησαν.*

α. Βάλε την πορεία δράσης του Νάρη στη σωστή χρονολογική σειρά, σημειώνοντας στην αριστερή στήλη του πιο κάτω πίνακα τους αριθμούς από το 1 μέχρι το 3.

Πρόσεξε! *ὁ ἵππος* = το άλογο *ἡ ἵππος* = το ιππικό

	Η δύναμη των Καρδιανών βρισκόταν στο ιππικό και έτσι νικήθηκαν.
	Όταν τα άλογα άκουσαν τον αυλό, στάθηκαν στα πισινά πόδια και άρχισαν να χορεύουν.
	Όταν άρχισε η μάχη, διέταξε τους αυλητές να παίξουν τα τραγούδια, όσα γνώριζαν τα άλογα των Καρδιανών.

β. Ποια διαφορά έχει το *οὕτως* με το *οὕτος* που βρήκαμε προηγουμένως (στη δραστηριότητα 4); → *οὕτως*:

οὕτος:

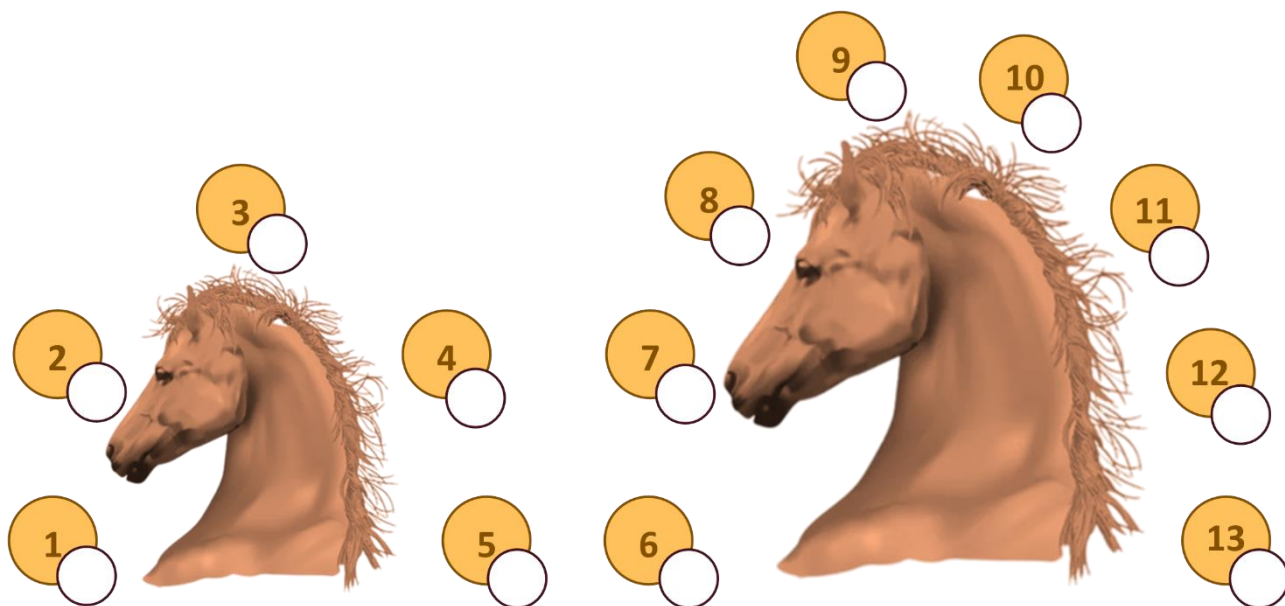
γ. Υπάρχει κάτι κοινό ανάμεσα στην τελευταία και την πρώτη πρόταση του κειμένου; →

Με την τελευταία πρόταση κλείνει η εξιστόρηση του γεγονότος που ανακοινώθηκε με την πρώτη.

Έχουμε, δηλαδή, **σχήμα**

12. Ανέβα και κατέβα τα δύο άλογα του Νάρη, βάζοντας στη σωστή σειρά τις προτάσεις που λένε την ιστορία του! Σημείωσε στους μικρούς κύκλους το γράμμα της σωστής πρότασης.

Ο Νάρης παιδί	Ο Νάρης αρχηγός των Βισαλτών
α. Οὔτος κουρεὺς ἐγένετο.	στ. Οἱ ἵπποι ἤκουσαν τοῦ αὐλοῦ καὶ ὠρχοῦντο.
β. Νάρις ἀποδράς ἐκ τῆς Καρδίας εἰς τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα ἦλθε...	ζ. Ἡ αὐλητρὶς ἐδίδαξε πολλοὺς αὐλητάς.
γ. Νάρις παῖς ὢν ἐν τῇ Καρδίᾳ ἐπράθη.	η. Ἡ μάχη ἤρξατο.
δ. «Βισάλται ἀφίζονται ἐφ' ἡμᾶς».	θ. ... καὶ ἡγεμῶν τῶν Βισαλτῶν ἀπεδείχθη.
ε. Ἐν τῷ κουρείῳ καθήμενοι οἱ Καρδιανοὶ ἔλεγον:	ι. Καὶ οὕτως οἱ Καρδιανοὶ ἐνικήθησαν.
	ια. Νάρις ἐκτήσατο ἐκ τῆς Καρδίας αὐλητρίδα.
	ιβ. Μετὰ τῶν αὐλητῶν τούτων Νάρις στρατεύεται ἐπὶ τὴν Καρδίαν.
	ιγ. Νάρις ἐκέλευσεν τοὺς αὐλητάς αὐλεῖν τὰ αὐλήματα ὅσα οἱ ἵπποι τῶν Καρδιανῶν ἐγίνγνωσκον.

13. Και τώρα που ολοκληρώσαμε την ιστορία... Επαληθεύεται η εικασία που έκανες στην αρχή (δραστηριότητα 1), διαβάζοντας μόνο τον τίτλο; 🧠

14. Η νική των Βισαλτών ήταν αποτέλεσμα στρατιωτικής ανωτερότητας; 🧠

15. Γιατί ο Χάρων από τη Λάμψακο επέλεξε αυτήν την ιστορία; Μόνο και μόνο επειδή ήταν παράξενη και ευχάριστη; 🧠

16. Συγκέντρωσε τις λέξεις/φράσεις του κειμένου που σχετίζονται με τη μουσική και χρησιμοποίησε δύο από αυτές σε ένα δικό σου μικρό κείμενο (2-3 προτάσεις) στα Νέα ή, αν θέλεις, στα Αρχαία Ελληνικά!

Λέξεις του κειμένου που σχετίζονται με τη μουσική

.....

.....

.....

17. Συγκέντρωσε τις λέξεις/φράσεις του κειμένου που σχετίζονται με πολεμική δραστηριότητα και χρησιμοποίησε δύο από αυτές σε ένα δικό σου μικρό κείμενο (2-3 προτάσεις) στα Νέα ή, αν θέλεις, στα Αρχαία Ελληνικά!

Λέξεις του κειμένου που σχετίζονται με τη στρατιωτική εκστρατεία

.....

.....

.....

18. Οι λέξεις έχουν ανακατευτεί! Να τις βάλεις στη σωστή σειρά, ώστε να σχηματίσεις στα Αρχαία Ελληνικά την πρόταση:

Τα άλογα άρχισαν να χορεύουν στα πίσω τους πόδια.

ἐπί

ὀρχεῖσθαι

τῶν

οἱ

ποδῶν

ἵπποι

ἤρξαντο

ὀπισθίων

.....

19. Πώς θα πούμε στα αρχαία ελληνικά «Οι Καρδιανοί συζητούσαν στα συμπόσια»; Σχημάτισε μόνος/μόνη σου την πρόταση με τη βοήθεια του κειμένου μας.

.....

20. (α) Τα πιο κάτω ονόματα έχουν μπερδευτεί! Χώρισε τα πρωτόκλιτα από τα δευτερόκλιτα βάζοντάς τα στη σωστή θέση του πίνακα που ακολουθεί. Αν δεν υπάρχει άρθρο, πρόσθεσέ το!

Βισάλται Καρδιαν τῆ Καρδία τῆς Καρδίας τοὺς ἵππους
 τοῖς συμποσίοις τῶν αὐλῶν αὐλητὰς τῶν αὐλητῶν
 ἡ μάχη οἱ ἵπποι τοῦ αὐλοῦ ὄρχησμον τῆ ἵππῳ

Α΄ κλίση		Β΄ κλίση	
Ενικός αριθμός		Ενικός αριθμός	
Όνομ.		Όνομ.	
Γεν.		Γεν.	
Δοτ.		Δοτ.	
Αιτ.		Αιτ.	
Κλητ.		Κλητ.	
Πληθυντικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός	
Όνομ.		Όνομ.	
Γεν.		Γεν.	
Δοτ.		Δοτ.	
Αιτ.		Αιτ.	
Κλητ.		Κλητ.	

(β) Να προσθέσεις στα κενά που έμειναν τους ορθούς τύπους των ουσιαστικών ὁ αὐλητῆς και ὁ ἵππος.

21. Πόσα ουσιαστικά της γ' κλίσης μπορείς να βρεις μέσα στο πιο κάτω πέταλο;
(α) Κύκλωσέ τα και αντίγραφέ τα πιο κάτω, προσθέτοντας ΤΟ ΑΡΘΡΟ, αν δεν υπάρχει! **(β)** Δίπλα από το κάθε ουσιαστικό γράψε την ονομαστική και γενική ενικού αριθμού.

.....

22. Στον πίνακα που ακολουθεί, έχουν συγκεντρωθεί ὅλοι οι εμπρόθετοι προσδιορισμοί του κειμένου. Χάθηκαν, ὅμως, οι πληροφορίες της μορφής και μερδεύτηκαν οι σημασίες! Μπορείς να συμπληρώσεις τη στήλη της Μορφῆς και να αντιστοιχίσεις με τη σωστή Σημασία, ὡπως το παράδειγμα; Προσοχή! Μία σημασία θα αξιοποιηθεῖ δύο φορές.

Εμπρόθετοι προσδιορισμοί		Μορφή		Σημασία	
1	εἰς Καρδίαν εἰς τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα εἰς τοὺς Βισάλτας	εἰς + <u>αιτιατική</u>	α	α	κατεύθυνση ἢ εχθρική κατεύθυνση
2	ἐν τῇ Καρδίᾳ ἐν τῷ κουρείῳ ἐν τοῖς συμποσίοις	ἐν +		β	απομάκρυνση ἀπὸ τόπο
3	ἐπ' αὐτοῦς ἐπὶ τοὺς Καρδιανούς ἐπὶ τὴν Καρδίαν	ἐπὶ +		γ	στάση σε τόπο
4	ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν	ἐπὶ +		δ	σκοπός
5	ἐκ τῆς Καρδίας	ἐκ +		ε	συνοδεία
6	ὑπὸ τῶν Βισαλτῶν ὑπὸ τῶν αὐλῶν	ὑπὸ +		στ	στάση σε τόπο (πάνω σε)
7	μετὰ τῶν αὐλητῶν	μετὰ +		η	• ποιητικό αἴτιο • συνοδεία
8	πρὸς ὄρχησμον	πρὸς +			

23. Συμπλήρωσε την τρίλιζα των ρημάτων, «κλείνοντας» μια γραμμή, οριζόντια, κάθετη ή διαγώνια, περνώντας πάντοτε από το κεντρικό τετράγωνο (αφ. 5).

<p>1. <u>έδίδαξε</u> πολλούς αὐλητάς:</p> <p>Πώς θα το πούμε στον ενεστώτα και στον μέλλοντα;</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>2. καὶ <u>ένίκησαν</u>:</p> <p>Πώς θα το πούμε στο α' πρόσωπο ενικού, στον παρακείμενο και υπερσυντέλικο;</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>3. ἡγεμῶν δὲ τῶν Βισαλτῶν <u>ἦν</u> Νάρις:</p> <p>Η ίδια πρόταση στον ενεστώτα και στον μέλλοντα.</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>4. οἱ δὲ Καρδιανοὶ τοὺς ἵππους <u>έδίδασκον</u>:</p> <p>Τι θα έκανε <u>ένας</u> Καρδιανός;</p> <p>.....</p>	<p>5. <u>έκέλευσεν</u> τοὺς αὐλητάς:</p> <p>Πώς σχηματίζεται ο ίδιος τύπος σε <u>όλους</u> τους χρόνους που έμαθες;</p>	<p>6. <u>έπει ἤκουσαν</u> οἱ ἵπποι τοῦ αὐλοῦ:</p> <p>Αν το υποκείμενο ήταν το «σύ», πώς θα γινόταν η πρόταση;</p> <p>Σὺ</p>
<p>7. <u>έπει ἤκουσαν</u> οἱ ἵπποι:</p> <p>Να κλίνεις το ρήμα στον χρόνο που βρίσκεται.</p>	<p>8. ἢ ἰσχύς ἐν τῇ ἵππῳ <u>ἦν</u>:</p> <p>Αν το υποκείμενο ήταν στον πληθυντικό, πώς θα ήταν το ρήμα;</p> <p>.....</p>	<p>9. εἰ οἱ ἵπποι <u>έγίνωσκον</u> τὰ αὐλήματα:</p> <p>Η ίδια πρόταση στο παρόν (ενεστώτας).</p> <p>.....</p>

Για τις ασκήσεις 5 και 7:

.....

.....

.....

.....

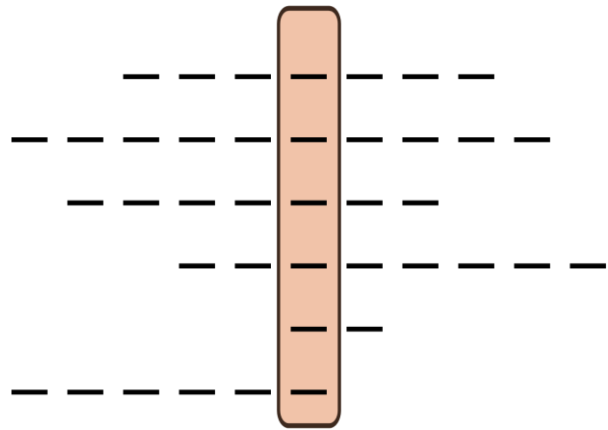
.....

.....

.....

24. Συμπλήρωσε τις λέξεις για να βρεις τι ήταν ο Νάρης.

- α. Αυτός που παίζει τον αυλό λέγεται
- β. Συζητώ στα Αρχαία Ελληνικά
- γ. Ο αρχαίος κομμωτής.
- δ. Εκεί έτρωγαν και διασκεδάζαν: ἐν τῷ ...
- ε. Μετοχή ενεστώτα του ρήμ. εἰμί (αορσ.)
- στ. Ο αρχαίος χρησμός

25. Στο πιο κάτω κρυπτόλεξο έχουν κρυφτεί οκτώ (8) μετοχές του κειμένου. Μπορείς να τις βρεις και να τις βάλεις στην κατάλληλη θέση του ακόλουθου πίνακα;

A	Φ	I	K	O	M	E	N	O	I	Ξ
Π	M	Ψ	Χ	Z	Σ	Δ	Ξ	Π	K	B
Ο	Φ	Δ	Γ	Ξ	M	Γ	Φ	B	A	A
Δ	Ο	Υ	Λ	E	Υ	Σ	A	Σ	Θ	Π
E	B	Ω	Ψ	Z	Χ	K	Ξ	Γ	H	O
I	Σ	T	A	M	E	N	O	I	M	Δ
Χ	P	Φ	K	Π	Λ	M	Ψ	Σ	E	P
Θ	Χ	Φ	Γ	Ξ	Π	P	T	N	N	A
E	Π	I	Σ	T	A	M	E	N	O	Σ
I	Φ	Δ	Σ	Χ	B	K	Π	P	I	Φ
Σ	Δ	B	N	Ω	N	Ξ	Θ	Σ	B	Λ

Δευτερόκλιτες μετοχές	Τριτόκλιτες μετοχές
<p>Δευτερόκλιτες μετοχές -μένος, -μένη, -μενον (κλίνονται όπως τα επίθετα σε -ος, -η, -ον).</p>	<p>Τριτόκλιτες μετοχές 1. σε -ας, -ᾶσᾶ, -ᾶν 2. σε -είς, -εῖσα, -ἐν 3. σε -ων, -ουσα, -ον, κ.ά</p>

26. Να αντιστοιχίσεις τους αριθμούς των αρχαιοελληνικών λέξεων της στήλης Α' με τα γράμματα των συγγενικών τους νεοελληνικών λέξεων της στήλης Β'. Στη στήλη Β' περισεύει μία λέξη.

Στήλη Α'		Στήλη Β'
1. <i>έστρατεύσαντο</i>		α. εκδήλωση
2. <i>δουλεύσας</i>		β. άναρχος
3. <i>ιστάμενοι</i>		γ. στρατηλάτης
4. <i>ήρξατο</i>		δ. υποδούλωση
		ε. στοά

27. Στην στήλη Α' σου δίνονται τα συνθετικά μέρη κάποιων λέξεων του κειμένου. Μπορείς να τις βρεις στο κείμενο και να τις αντιγράψεις στο αντίστοιχο σημείο της στήλης Β';

Στήλη Α'	Στήλη Β'
1. <i>διά + λέγομαι</i>	
2. <i>άπό + δεικνύομαι / δείκνυμαι</i>	
3. <i>άπό + ίκνοῦμαι</i>	

28. Ποια από τις τρεις λέξεις που δίνονται (α, β ή γ) έχει την ίδια σημασία που έχει η υπογραμμισμένη λέξη στο κείμενο;

1. <u>πιπράσκω</u>	α. αγοράζω	β. επιθυμώ	γ. πουλώ
2. <u>δουλεύω</u>	α. εργάζομαι	β. είμαι δούλος	γ. κουράζομαι
3. <u>στέλλω</u>	α. προετοιμάζω	β. αποστέλλω	γ. παραλαμβάνω
4. <u>όρχουμαι</u>	α. είμαι αρχηγός	β. τραγουδώ	γ. χορεύω
5. <u>επίσταμαι</u>	α. στέκομαι	β. γνωρίζω	γ. επισπεύδω

29. Διάβασε προσεκτικά τις πιο κάτω προτάσεις. Τι σημαίνει η καθεμία; Ποιο συντακτικό φαινόμενο αναγνωρίζεις;

α. Νάρις ἐπίσταται ὀρχεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀλῶν.

β. Νάρις ἐπίσταται τοὺς ἵππους ὀρχεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀλῶν.

Σημασία **α** :

Σημασία **β** :

Συντακτικό φαινόμενο στο **α** :

Συντακτικό φαινόμενο στο **β** :

30. Ζωγράφισε μία σκηνή του αποσπάσματος που σου έκανε εντύπωση. Βάλε τη λεζάντα στα Αρχαία Ελληνικά!

Λεζάντα: